

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*

DEVELOPING GUIDELINE – BASED PEER COACHING SUPERVISION FOR
SCHOOLS UNDER THE MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

สุพัตรา ปาระจุม

Supattra Parajoom

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

Suwat Julsuwan

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

E-mail: parajoom009@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 327 คน กำหนดขนาดกลุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาโดยการศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี

* Received 15 April 2020; Revised 30 April 2020; Accepted 13 May 2020

ผลการวิจัยพบว่า: 1) สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 5 กระบวนการ 44 แนวทาง ดังนี้ 2.1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน 2.2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก 2.3) การปฏิบัติ การนิเทศ 2.4) การประเมินผล 2.5) การปรับปรุงแก้ไขและต่อยอด แนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง, การนิเทศ, การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the current situation desirable condition and the need for internal supervision like a friend to help friends for school Under the Maha Sarakham primary educational service area office 2, 2) to develop a friend – by – friend internal supervision method for schools Under the Maha Sarakham primary educational service area office 2. The group of sample were consisting of 327 school administrators and teachers and the group size was determined by stratified random sampling. The research tools were questionnaires and interview forms. Data analysis used computer software. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The research process consists of 2 phases; phase 1 studies on current conditions desirable condition and needs of internal supervision like a friend helping friends for educational institutions Under the Maha Sarakham primary educational service area office 2, phase 2 the development of a peer – to – peer internal supervision guidelines for schools Under the Maha Sarakham primary educational service area office 2 education guidelines for development by studying from schools that have good practices.

The research results were as follows: 1) The current state of internal supervision in the form of peer – to – peer supervision for schools under the Maha Sarakham primary educational service area office 2 was at a medium level and the desirable conditions was at the highest level. 2) The development of

guidelines for internal supervision in the form of peer help peers for schools Under the Maha Sarakham primary educational service area office 2 were consisting of 5 process 44 guidelines as follows: 2.1) Current educational conditions problems and need for internal supervision like a friend helping friends 2.2) Planning and defining options for internal supervision in the form of a friend helping friends 2.3) The practice of internal relations with a friend helping friends 2.4) Assessing the internal supervision of a friend helping friends 2.5) On the improvement and extension Internal supervision like a friend helping friends. Guidelines for internal supervision as a friend to help friends for schools under the Maha Sarakham primary educational service area office 2 was suitable and has a high level of possibility.

Keywords: Development Guidelines, Supervision, Peer Coaching Supervision

บทนำ

การศึกษานับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนในวัยที่จะต้องได้รับการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ กล่าวคือ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกนั้น กำหนดให้ผู้สอนจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติ และสนองความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ดังนั้น ครูจะต้องมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสูง ตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาชาติ และโรงเรียนต้องมีศักยภาพในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2551) การพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูอาจทำได้หลายวิธีแต่วิธีหนึ่งที่จะส่งผลโดยตรงช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ กระบวนการนิเทศ การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา ซึ่งมุ่งเจาะลึกลงไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนและปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการสอนของครู รวมทั้งการพัฒนางาน

ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนโดยตรง การนิเทศภายในโรงเรียนจะช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนและพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นได้ ด้วยการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้มีความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์สูง ซึ่งเป็นการลดช่องว่างของครูให้น้อยลง ส่งผลให้การเรียนการสอนและการพัฒนาโรงเรียนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงขึ้น ฉะนั้นการนิเทศภายในจึงเป็นหัวใจและเป็นยุทธศาสตร์สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (กรมวิชาการ, 2543)

การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นวิธีการนิเทศที่มีความจำเป็นและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน เพราะเป็นหน้าที่ด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอย่างหนึ่ง การนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก โรงเรียนอาจมีข้อจำกัด เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อย ไม่สามารถทำการนิเทศครูได้ทั่วถึงกับทั้งสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งแตกต่างกัน ดังนั้น บุคลากรในโรงเรียนจึงควรให้ความร่วมมือช่วยเหลือกัน เพราะบุคลากรในโรงเรียนควรมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะนิเทศการสอน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงควรพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนให้เกิดผลอย่างแท้จริง (อนุก ส่งแสง, 2540) ซึ่งอาจเป็นวิธีการนิเทศรายบุคคลหรือวิธีการนิเทศรายกลุ่มที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครู โดยใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย การนิเทศการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ซึ่งเป็นการนิเทศการสอนโดยใช้ความร่วมมือกันระหว่างเพื่อนครูในสาขาวิชาเดียวกันหรือข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนเดียวกันในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจซึ่งกันและกันในการพัฒนาการเรียนการสอนและยังได้ข้อมูลที่เป็นจริงจากการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการแบบสองทางร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของกันและกันในฐานะเพื่อนที่มีความเท่าเทียมกัน

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนและเป็นครูฝ่ายวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตระหนักและเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน จึงมุ่งที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการนิเทศภายในเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นและเป็นข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาในการนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนผู้บริหาร 193 คน จำนวนครูผู้สอน 1,945 คน รวม 2,147 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Robert V. Krejcie & Daryle W. Morgan ให้กระจายในแต่ละขนาดสถานศึกษา (Robert V. Krejcie & Daryle W. Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 327 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ครูผู้สอน จำนวน 297 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
 - 5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง IOC การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม และการหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม
 - 5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ขั้นตอนการดำเนินการ นำข้อมูลสภาพปัจจุบันที่ทำให้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไปศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) จำนวน 3 โรงเรียน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices)

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่ประเมินเพื่อยืนยันแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเดินทางศึกษาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษา ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) จำนวน 3 โรงเรียน โดยไปพบผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานนิเทศภายในและขอรับคืนแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

5. การจัดกระทำข้อมูล

5.1 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ โดยทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices)

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยดัชนีความสอดคล้อง IOC

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ในการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผลตามความมุ่งหมาย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกเป็นโดยรวมและรายด้าน

การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{x}$	S.D	ระดับปฏิบัติการ	$\bar{x}$	S.D	ระดับปฏิบัติการ
1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.08	0.54	ปานกลาง	4.69	0.52	มากที่สุด
2. การวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.11	0.55	ปานกลาง	4.70	0.50	มากที่สุด
3. การปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.10	0.60	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด
4. การประเมินผลการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.02	0.52	ปานกลาง	4.73	0.49	มากที่สุด
5. การปรับปรุงแก้ไขและต่อยอดการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.03	0.46	ปานกลาง	4.66	0.55	มากที่สุด
รวม	3.07	0.53	ปานกลาง	4.71	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ด้าน การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ ด้านการปรับปรุงแก้ไขและต่อยอดการนิเทศภายใน และด้านการประเมินผลการนิเทศ

สำหรับสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ และด้านการปรับปรุงแก้ไขและต่อยอดการนิเทศ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	4.27	0.50	มาก	4.24	0.64	มาก
2. ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	4.02	0.65	มาก	4.06	0.62	มาก
3. ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	4.13	0.62	มาก	4.22	0.53	มาก
4. ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	4.08	0.52	มาก	4.30	0.50	มาก
5. ด้านการปรับปรุงแก้ไขและต่อยอดการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.90	0.59	มาก	4.20	0.56	มาก
รวม	4.08	0.57	มาก	4.20	0.57	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปรับปรุงแก้ไขและต่อยอดการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ระดับมากทั้ง 5 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

อภิปรายผล

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีประเด็นนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากในการดำเนินการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนของสถานศึกษายังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน สถานศึกษายังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน และยังดำเนินการนิเทศภายในไม่จริงจัง ไม่ต่อเนื่อง และไม่ เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจูดาว บรรดาศักดิ์ ได้วิจัยการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาของการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ขั้นระดับมาก 1 ขั้น ขั้นตอน โดยเรียงลำดับดังนี้ คือ ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ลำดับรองลงมา คือ การปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียน การประเมินผลและรายงานผล และการวางแผนและกำหนดทางเลือก ตามลำดับ ด้านที่มีระดับสภาพปัจจุบันจริงต่ำสุด คือ การสร้างสื่อ และเครื่องมือ (ประจูดาว บรรดาศักดิ์, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร อ่อนภูเขฯ ได้วิจัย การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างเครื่องมือ สื่อและพัฒนาวิธีการในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนรองลงมา คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ (วิไลพร อ่อนภูเขฯ, 2561)

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย

คือ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และด้านการปรับปรุงแก้ไขและต่อยอดการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การที่ผลการวิจัยเป็นแบบนี้ เนื่องจากสถานศึกษาได้สร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นอีกแนวทางที่พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนและปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครู รวมทั้งการพัฒนางานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนโดยตรง การนิเทศภายในโรงเรียนจะช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนและพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นได้ ด้วยการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้มีความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์สูง ซึ่งเป็นการลดช่องว่างของครูให้น้อยลง ส่งผลให้การเรียนการสอนและการพัฒนาโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ จูไรรัตน์ สุตรุ่ง ได้กล่าวว่า การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นวิธีการนิเทศวิธีหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาครู โดยครูสองคนหรือเป็นกลุ่มเล็กร่วมมือกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ ครูสามารถเลือกคู่นิเทศเองได้ และทั้งสองคนหรือในกลุ่มจะต้องผลัดกันทำบทบาทเดียวกัน คือ เป็นทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ทำการสังเกตการณ์สอน ให้ข้อมูลย้อนกลับและแนะนำช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน (จูไรรัตน์ สุตรุ่ง, 2559)

2. ผลการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นปรับปรุงมากที่สุดคือ ด้านการปรับปรุงแก้ไขและต่อยอดการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เนื่องจากสถานศึกษาไม่มีการสะท้อนผลการนิเทศให้เห็นอย่างชัดเจนถึงจุดเด่น จุดด้อย ของการนิเทศ รวมถึงขาดการนำผลของการนิเทศไปปรับปรุงการสอนแต่ต่อยอดการนิเทศภายในในปีถัดไป ลำดับที่ 2 ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เนื่องจากการวัดประเมินผลขาดความต่อเนื่อง และความไม่ชัดเจนในการวัดประเมินผล ผู้รับการนิเทศไม่มีโอกาสได้ประเมินตนเอง ลำดับที่ 3 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสถานศึกษาศึกษา ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพต่าง ๆ ร่วมกับครูและบุคลากรในสถานศึกษา และลำดับที่ 4 ด้านการวางแผนและกำหนดทาง ซึ่งสถานศึกษาจะต้องประชุมชี้แจงก่อนดำเนินการนิเทศเพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน มีปฏิทินในการนิเทศ จัดทำแผนและคู่มือการนิเทศที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรญาณรณ์ โชคแสน ผลการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายใน

แบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตามทัศนคติของครูและผู้บริหารอยู่ในระดับดีมากพบว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาเรียงตามลำดับความต้องการเรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการวางแผนและการกำหนดทางเลือกการสร้างสื่อเครื่องมือและการพัฒนาวิธีการการปฏิบัติการนิเทศภายในด้วยเทคนิคที่เหมาะสมการประเมินผลและการรายงานผลตามลำดับ (อิสริยาภรณ์ โชคแสน, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการปรับปรุงแก้ไขและต่อยอดการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และด้านการปรับปรุงแก้ไขและต่อยอดการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

2. การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 5 กระบวนการ 44 แนวทาง ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน 2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก 3) การปฏิบัติการนิเทศ 4) การประเมินผล 5) การปรับปรุงแก้ไขและต่อยอด แนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถานศึกษาควรมีการศึกษาและนำแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไปศึกษา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ไปใช้ในการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพครูในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

2. สถานศึกษาควรส่งเสริมและตระหนักให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเห็นความสำคัญในการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการนำแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไปใช้ในสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจในการนำแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2543). การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2559). การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน: ทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาวิชาชีพครูที่ยั่งยืน. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ., 9(2), 9-10.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประจักษ์ดาว บรรดาศักดิ์. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิไลพร อ่อนภูเข. (2561). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษาสังกัดมัธยมศึกษา เขต 24. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2551). ครบเครื่องเรื่องการคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- อนงก์ ส่งแสง. (2540). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อิสริยาภรณ์ โชคแสน. (2561). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. ในวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Robert V. Krejcie & Daryle W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal Education and Psychology Measurement*, 3(30), 607-610.